

III

Exploratorul Timpului se întoarce

Pe-atunci, socotesc eu, niciunul dintre noi nu prea credea în Mașina Timpului. Adevărul este că Exploratorul era unul dintre oamenii prea isteți pentru a fi crezuți; simțeai mereu că n-ai sesizat tot ce-l înconjoară; totdeauna bănuiai vreo rezervă subtilă, ceva ingenios care pândește dincolo de franchețea sa lucidă. Dacă Filby ne-ar fi arătat modelul și ne-ar fi explicat problema întrebându-ne chiar cuvintele Exploratorului, față de el n-am fi fost nicidecum sceptici. I-am fi ghicit de îndată intențiile; și un măcelar ar putea să-l înțeleagă pe Filby. Dar felul de a fi al Exploratorului avea destule ciudățenii și nu ne puteam încrede în el. Lucruri ce ar fi făcut faima unui om mai puțin isteț decât el păreau înșelătorii în mâna lui. Este o greșeală să faci totul cu prea multă ușurință. Oamenii serioși care-l tratau cu seriozitate n-au fost niciodată prea siguri de comportarea lui; erau oarecum conștienți că a-ți pune în joc reputația pentru el era ca și cum ai mobila odaia copiilor cu obiecte făcute din porțelan fin. Astfel că nu cred ca vreunul dintre noi să fi vorbit prea mult despre călătoria în timp în intervalul dintre joia aceea și joia următoare, cu toate că ideea ciudatei posibilități trecea, fără îndoială, prin mințile celor mai mulți dintre noi; și plauzibilitatea ei, dar și tot ceea ce avea de necrezut din punct de vedere practic, pe lângă anacronismul și confuzia totală pe care le conținea. În ceea ce mă privește, mă preocupa

îndeosebi trucul efectuat cu modelul. Îmi aduc aminte că am discutat subiectul cu Medicul, pe care l-am întâlnit vineri la cercul adeptilor lui Linné¹. Mi-a zis că văzuse ceva asemănător la Tübingen și acorda foarte multă importanță faptului că se stinsese lumânarea. Dar nu putea să explice în ce mod se executase scamatoria.

Joia următoare, m-am dus din nou la Richmond – cred că eram unul dintre oaspeții cei mai constanți ai Exploratorului – și, ajungând târziu, am găsit patru-cinci bărbați adunați deja în salon. Medicul ședea în picioare în fața șemineului, cu o foaie de hârtie într-o mână și cu ceasul în cealaltă. M-am uitat în jur după Explorator.

— E șapte și jumătate, spuse Medicul. Cred c-ar fi bine să ne așezăm la masă.

— Unde e...? am întrebat eu, numind-o pe gazda noastră.

— Acum ai ajuns? S-a petrecut ceva ciudat. Este silit să întârzie. Mă roagă, în acest bilețel, să ne așezăm la masă la ora șapte dacă el nu se înapoiază până atunci. Zice că ne va explica totul când va veni.

— Ar fi păcat să lăsăm cina să se răcească, spuse Editorul unui bine cunoscut cotidian.

La auzul acelor vorbe, Medicul sună clopoțelul. În afară de Medic și de mine, Psihologul era singura persoană care asistase la reuniunea precedentă. Ceilalți erau Blank, Editorul menționat mai sus, un ziarist și un alt personaj – un ins timid, tăcut, cu barbă – pe care nu-l cunoșteam și care, după cât am remarcat, n-a deschis niciodată gura în cursul serii. La masă se făcură diferite presupuneri în legătură cu absența Exploratorului, iar eu am sugerat, pe jumătate în glumă, eventualitatea unei călătorii în timp. Editorul ceru explicații, iar Psihologul

¹ Carl Linné (1707–1778), cunoscut naturalist suedez, părintele taxonomiei moderne.

îi oferi o relatare sumară a „paradoxalei și ingenioasei scamatorii” la care fuseserăm martori cu o săptămână mai înainte. Când ajunsese pe la jumătatea povestirii, ușa dinspre coridor se deschise lent, fără zgomot. Eram așezat cu fața spre intrare și am fost primul care am văzut-o.

— Salut! am exclamat. În sfârșit!

Ușa se deschise mai larg și Exploratorul Timpului apărură în fața noastră. Am scos un strigăt de surpriză.

— O, ceruri! Omule, ce s-a întâmplat? țipă Medicul, văzându-l și el.

Toți cei de la masă întoarseră capul spre ușă.

Era într-o stare jalnică. Haina-i era prăfuită și murdară, mânjită cu pete verzi pe mâneci; părul în dezordine era, după câte mi s-a părut mie, mai încărunit – fie de la praf și murdărie, fie pentru că-și schimbase într-adevăr culoarea. Fața îi era îngrozitor de palidă; pe bărbie avea o tăietură maronie, pe jumătate vindecată; arăta ca un om speriat și obosit ce trecuse printr-o suferință intensă. Șovăi un moment în prag, ca și cum ar fi fost orbit de lumină, după care intră în odaie. Pășea șchiopătând, ca un vagabond pe care-l dor picioarele. Îl priveam în tăcere, așteptând să ne vorbească.

Fără să zică însă nimic, se apropie cu greu de masă și făcu un gest către sticla cu vin. Editorul îi umplu un pahar și i-l întinse. Îl goli și păru că se simte mai bine, căci privi de jur împrejurul mesei și pe față îi flutură umbra vechiului său zâmbet.

— Ce ți s-a întâmplat, omule? repetă Medicul întrebarea. Exploratorul păru că nu aude.

— Nu vă deranjați din pricina mea, spuse el, articulând cu greu cuvintele. Mă simt bine. Se opri, întinse paharul pentru a-i fi umplut din nou și-l goli dintr-o sorbitură. E bun.

Ochii începură să-i strălucească și o ușoară culoare îi reveni în obraji. Privirea îi trecu peste fețele noastre, cu o vagă

încuviințare, apoi se plimbă în jurul odăii calde și confortabile. După aceea vorbește iarăși, rostind la fel de greu:

— Mă duc să mă spăl și să mă schimb, după care cobor să vă explic totul... Puneți-mi și mie deoparte o bucată din friptura de berbec. Sunt lihnit după o bucată de carne.

Își aruncă privirea către Editor, care era un oaspete mai puțin obișnuit, și îi ură bun sos în casa lui. Editorul începu să formuleze o întrebare.

— Voi răspunde îndată, îl întrerupse Exploratorul. Sunt... într-un hal... Un minut și sunt gata.

Puse paharul pe masă și se îndreptă spre ușa ce ducea la etaj. Am observat din nou că șchiopăta și călca fără să facă zgomot. Ridicându-mă de pe scaun, m-am uitat, pe când ieșea, la picioarele lui. Nu era încălțat decât cu o pereche de ciorapi zdrențuiți și plini de sânge. Ușa se închise în urma lui. Era cât pe-acum să pornesc după el, dar mi-am amintit cât de mult detesta să i se acorde atenție. Pentru câteva clipe, în minte mi se făcu un gol.

— Extraordinara comportare a unui savant eminent, l-am auzit pe Editor, care se exprima (după cum îi era obiceiul) în titluri de ziar.

Această observație mi-a readus atenția la cei strânși în jurul mesei încărcate.

— Ce s-o fi întâmplat? întrebă Ziaristul. A făcut-o oare pe Cerșetorul Amator? Nu reușesc să înțeleg.

Întâlnind privirea Psihologului, am citit pe fața lui propria mea interpretare. M-am gândit că, urcând scările, Exploratorul șchiopăta anevoie. Nu cred că mai sesizase altcineva.

Primul care își reveni complet din uimire fu Medicul, care agită imediat clopoțelul – Exploratorul nu putea să sufere ca servitorii să fie prezenți în cursul mesei –, cerând să mai fie adusă o porție de mâncare caldă. Mormăind, Editorul se întoarse la cuțit și la furculiță, iar Omul Tăcut făcu la fel. Cina fu reluată. Pentru o vreme, conversația se limitează la simple

exclamații, cu pauze de mirare; la un moment dat, Editorul nu-și mai putu stăpâni curiozitatea.

— Oare prietenul nostru își completează modestul său venit făcând pe măturătorul? Sau trece prin metamorfozele lui Nabucodonosor¹?

— Sunt sigur că este vorba despre povestea cu Mașina Timpului, am zis eu, reluând relatarea Psihologului despre întâlnirea noastră anterioară.

Noii oaspeți erau de-a dreptul neîncrezători. Editorul ridică obiecții:

— Ce-o mai *fi* și această explorare a timpului? Un om nu se poate umple de praf tăvălindu-se într-un paradox, nu-i așa? Apoi, pe măsură ce se convingea singur de această idee, recurse la ironie: Oare în Viitor nu există perii de haine?

Ziaristul nu voia, de asemenea, să creadă cu niciun preț și se alătură Editorului în sarcina, destul de ușoară de altfel, de a ridiculiza povestea. Amândoi făceau parte din noua categorie de ziariști – tineri foarte veseli și ireverențioși.

— Corespondentul nostru special transmite din ziua de poimâine, tocmai zicea Ziaristul – sau mai bine spus striga – atunci când reveni Exploratorul.

Era îmbrăcat în haine obișnuite de seară și nu mai păstra nimic din aspectul ce mă izbise mai devreme, cu excepția privirii răvășite.

— Iată, rosti Editorul râzând, amicii noștri aici de față susțin c-ai fi fost într-o călătorie în mijlocul săptămânii viitoare! Vrei să ne zici și nouă ce intenții va mai avea guvernul? Cât ne ceri pentru asta?

Exploratorul nu replică și se așeză pe scaunul lui. Zâmbea liniștit, așa cum îi era felul.

¹ Potrivit Bibliei, Nabucodonosor al II-lea a fost pedepsit de Dumnezeu pentru distrugerea Ierusalimului, fiind trimis să trăiască, nebun, timp de șapte ani printre animale sălbatice.

— Unde mi-e friptura de berbec? întrebă. Ce plăcere să-nfigi iarăși o furculiță într-o bucată de carne!

— Povestea! strigă Editorul.

— La naiba cu ea! spuse Exploratorul. Vreau să mănânc. Nu povestesc nimic până ce nu-mi introduc ceva peptone în artere. Mulțumesc. Și sare.

— Numai un cuvânt, am intervenit. Ai călătorit în timp?

— Da, zise Exploratorul cu gura plină, dând afirmativ din cap.

— Aș plăti un șiling rândul pentru o relatare ad litteram, spuse Editorul.

Exploratorul ciocăni în pahar cu unghia și-l împinse către Omul Tăcut; acesta, care-l privea drept în față, tresări brusc și-i turnă vin. Restul cinei se scurse într-o atmosferă de stînghereală. În ceea ce mă privește, simțeam o sumedenie de întrebări pe vârful buzelor și sunt convins că și ceilalți la fel. Ziaristul încercă să slăbească încordarea povestind anecdote cu Hettie Potter. Exploratorul Timpului își consacră atenția mâncării și dădu dovadă de o foame de lup. Medicul îl privea printre gene și fuma o țigară. Omul Tăcut părea și mai stîngaci decât înainte și bea șampanie pahar după pahar, cu regularitate și cu hotărâre, din pură nervozitate. În cele din urmă, Exploratorul își împinse farfuria deoparte și privi în jur, către noi.

— Cred că se cuvine să-mi cer scuze, zise el. Muream pur și simplu de foame. Am trecut prin clipe îngrozitoare. Întinse mâna după o țigară de foi și-i tăie capătul. Dar să trecem în fumoar. Este o istorie prea lungă pentru a o povesti în fața acestor farfurii murdare.

Și, sunând, în trecere, din clopoțel, ne conduse în odaia alăturată.

— I-ai pus la curent pe Blank, pe Dash și pe Chose cu privire la mașină? mă întrebă lăsându-se pe spate în fotoliu și arătând către cei trei oaspeți noi.

— Dar totul nu-i decât un simplu paradox, se amestecă Editorul.

— În seara asta n-am puterea să mă cert. N-am nimic împotriva să vă povestesc tot ce mi s-a întâmplat, dar nu pot purta discuții în contradictoriu. Dacă doriți, vă istorisesc cele ce mi s-au întâmplat, dar trebuie să vă abțineți să mă întrerupeți. Simt nevoia să povestesc. O simt din plin. Multe vi se vor părea minciuni. Fie! Cu toate acestea, totul este adevărat, de la început până la sfârșit. Am intrat în laborator la ora patru și de atunci... am trăit opt zile... niște zile cum n-a trăit niciodată vreo ființă omenească! Sunt aproape frânt, dar nu mă voi culca până ce nu vă voi împărtăși absolut totul. Apoi mă voi duce la culcare. Deci fără întreruperi! Sunteți de acord?

— De acord, spuse Editorul și ceilalți am repetat „De acord”.

Și cu aceasta, Exploratorul Timpului își începu istorisirea, așa cum am transcris-o eu mai jos. La început, șezu în fotoliu rezemat de spătar și vorbi ca un om obosit. După aceea, se însufleți tot mai mult. Scriind acestea, îmi dau seama cu amărăciune de neputința condeiului – și, mai ales, de propria-mi neputință – de a reda calitatea povestirii. Vreau să cred că citiți cu destulă atenție; dar nu puteți vedea în cercul luminos al lămpii fața palidă și sinceră a vorbitorului și nici nu-i puteți auzi intonația vocii. Nu puteți ști cum se oglindeau în expresia feței sale toate întorsăturile povestirii. Cei mai mulți dintre noi, cei ce ascultam, ne aflam în umbră, deoarece lumânările din fumoar nu fuseseră aprinse, și numai fața Ziaristului și picioarele Omului Tăcut, de la genunchi în jos, se aflau în lumină. La început, am schimbat, la răstimpuri, uitături între noi. După o vreme, am încetat să ne mai privim, urmărind numai figura Exploratorului.